

#CuresPersonesGrans

VALORACIÓ ECONÒMICA DE LES CURES A LES PERSONES GRANS DEPENDENTS I IMPACTE EN LA 'GENERACIÓ SANDVITX'

Octubre 2024

alitura || suara
coop

suara
COOPERATIVA

Cambra
de Comerç de Barcelona

odee
observatori de l'empresa econòmica

Promou:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Treball

Finança:

#CuresPersonesGrans

JOSEP SANTACREU

President de la Cambra de Comerç de Barcelona

CARME POVEDA

*Directora de l'Observatori Dona Empresa i Economia
i directora d'Anàlisi Econòmica
de la Cambra de Comerç de Barcelona*

OBJECTIUS

1- **Visibilitzar, dimensionar i valoritzar econòmicament la realitat de les cures informals de persones grans dependents** a Catalunya, unes cures que recauen majoritàriament sobre la generació sandvitx i, específicament, sobre les dones.

- **Cures informals:** ajuda no remunerada proporcionada per persones de l'entorn de la persona dependent (cònjuge, pare, fill, altre familiar, amic,...).
- **Dependència:** la necessitat d'ajuda o assistència per a les activitats de la vida quotidiana.
- **Persona gran:** l'estudi se centra en les cures rebudes per persones de 65 anys o més.
- **Generació sandvitx:** definida en aquest estudi com filles i fills d'entre 45 i 64 anys. S'anomenen així perquè passen de cuidar els fills (o els segueixen cuidant) a cuidar els pares.
- **Enfocament de gènere:** s'analitza la distribució de les càrrega de les cures entre dones i homes.

2 - **Projecció 2050** del valor econòmic de les cures informals i de la necessitat de despesa pública futura.

3 - **Comparativa internacional** de l'organització i la despesa en cures de llarga durada (països OCDE).

ÍNDEX

- I. Dimensió i perfil de persones dedicades a la cura informal
- II. Impacte de les tasques de cures sobre la generació sandvitx
- III. Valorització econòmica de les cures informals a la gent gran
- IV. Visualitzar el futur en l'horitzó 2050
- V. La despesa pública en dependència 2022 i projeccions 2050
- VI. Comparativa Espanya i països OCDE
- VII. Conclusions
- VIII. Propostes

METODOLOGIA

- **Font:** Microdades de l'Enquesta de Discapacitat, Autonomia Personal i Situacions de Dependència (EDAD) de l'INE. Període de recollida d'informació: agost 2020 a octubre 2021.
- **Variables:** Característiques demogràfiques dels cuidadors i cuidadores informals, el temps que dediquen a la cura, i aspectes de l'àmbit personal de la persona cuidadora principal.
- **S'inclouen** els casos en què es facilita informació sobre sexe i parentiu de la persona cuidadora, i sobre dies i hores de dedicació a la cura informal, sense diferenciar entre els que conviuen amb la persona amb dependència i els que no.
- **S'exclouen** (seguint la metodologia d'Oliva et al. 2011), els casos en què la persona que respon a l'enquesta, tot i que assenyala que la persona amb discapacitat rep cures personals, no identifica qui presta aquestes cures.

I. DIMENSIÓ I PERFIL DE PERSONES DEDICADES A LA CURA INFORMAL

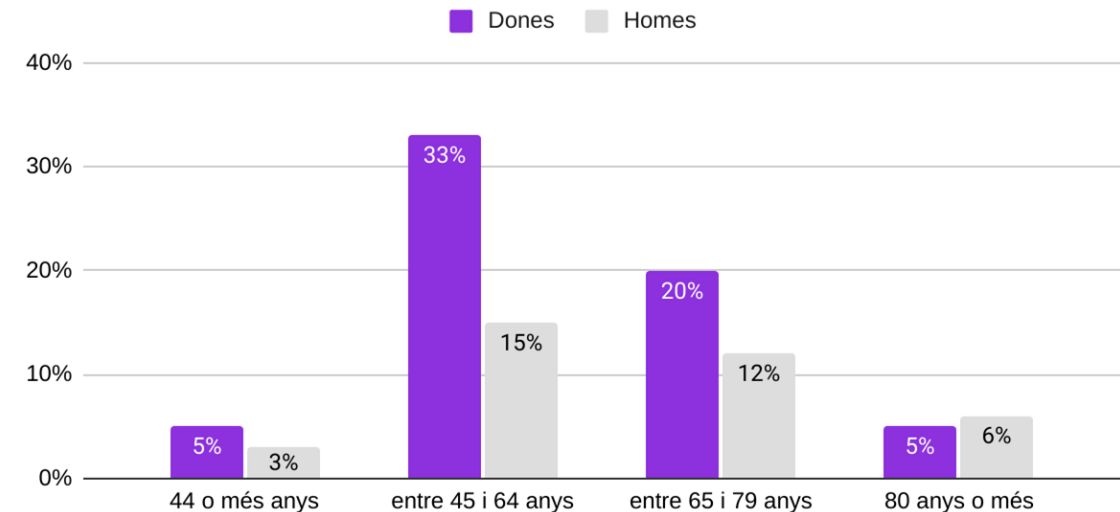
Edat i sexe de les persones dedicades a la cures informals de gent gran

Del total de 150.780 persones que són cuidadores principals informals de gent gran a Catalunya (2% població):

- 63% són dones.
- 48% tenen entre 45 i 64 anys.
- 33% són dones d'entre 45 i 64 anys.

1 de cada 3 persones cuidadores són dones de mitjana edat

	Persones cuidadores		
	Total	% dones	% del total
44 o més anys	12.518	62%	8%
entre 45 i 64 anys	71.633	69%	48%
entre 65 i 79 anys	48.997	62%	32%
80 anys o més	17.632	45%	12%
Total	150.780	63%	100%

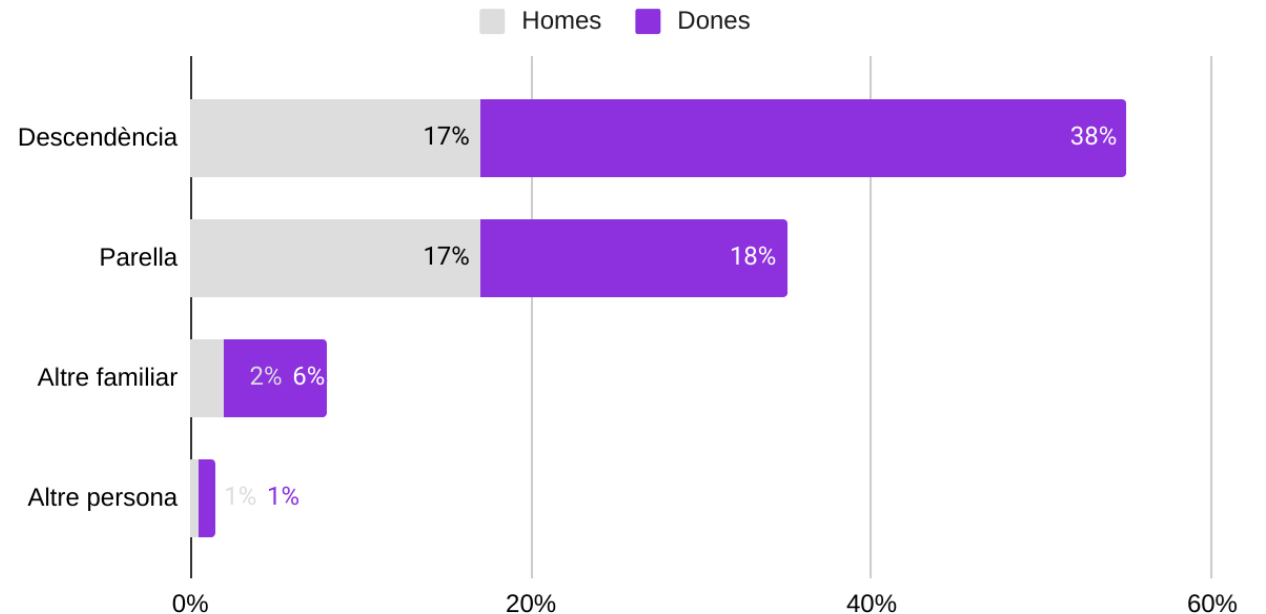

I. DIMENSIÓ I PERFIL DE PERSONES DEDICADES A LA CURA INFORMAL

Parentiu de les persones cuidadores de gent gran

Del total de 150.780 persones que són cuidadores principals informals de gent gran a Catalunya:

- 38% són filles i 17% són fills (total 55%).
- 35% són parella.

El 55% de les persones cuidadores són els fills i sobretot les filles

I. DIMENSIÓ I PERFIL DE PERSONES DEDICADES A LA CURA INFORMAL

Parentiu de les persones cuidadores de gent gran

En comparació amb 2008-2009:

- La participació dels fills ha augmentat del 10% al 17%.
- La participació del rol de la parella ha augmentat del 29% al 34%.
- Les filles segueixen sent el col·lectiu que realitza la major part de les cures malgrat haver baixat del 46% al 38%.

	2008/2009		2020/2021	
	en milers	% total	en milers	% total
Filla	55,20	46%	58,04	38%
Fill	11,50	10%	26,00	17%
Parella	34,10	29%	51,60	34%
Altre familiar	17,10	14%	12,09	8%
Altre persona	1,30	1%	3,05	2%
Total	119,20	100%	150,78	100%

I. DIMENSIÓ I PERFIL DE PERSONES DEDICADES A LA CURA INFORMAL

Fills i filles que es dediquen a la cura informal dels pares

Del total de 84.040 persones dedicades a la cura informal del seus pares:

- 69% són dones.
- 71% dintre del rang d'edat entre 45 i 64 anys, són la generació sandvitx.
- 83% tenen menys de 64 anys, per tant, estan en edat de treballar.

	Persones cuidadores		
	Total	% dones	% del total
44 o més anys	9.750	72%	12%
entre 45 i 64 anys	59.960	66%	71%
entre 65 i 79 anys	13.065	82%	16%
80 anys o més	1.265	57%	2%
Total	84.040	69%	100%

I. DIMENSIÓ I PERFIL DE PERSONES DEDICADES A LA CURA INFORMAL

Dades de la generació sandvitx

- Representa el 40% de les 150.780 persones que es dediquen a la cura informal de persones grans i dependents (65 anys o més).
- Formada, com a mínim, per gairebé 60.000 persones, de les quals el 66% són dones (40.000 dones enfront a 20.000 homes).
- Les dones sandvitx dediquen 49,3 hores/setmana a les cures, 6 hores més que els homes.

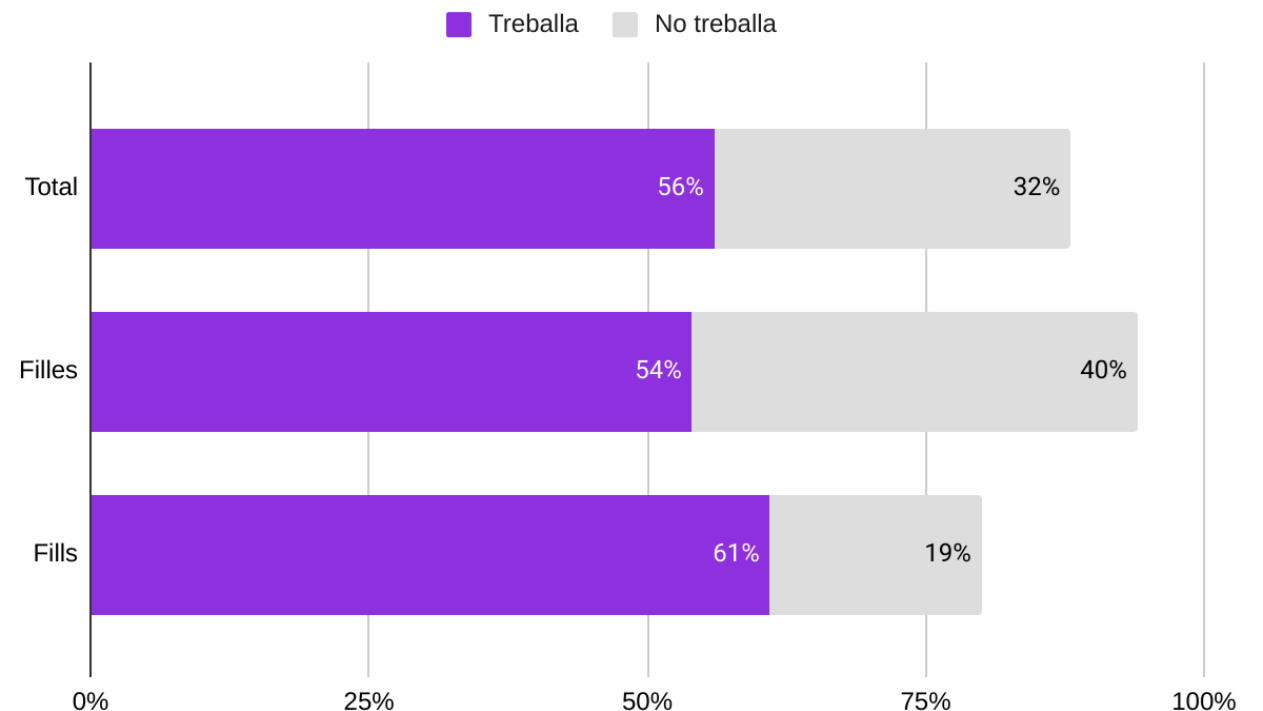
	Persones cuidadores		Dedicació mitjana setmanal			Persones cuidadores	
	Total	% dones	Total	Homes	Dones	Total (milions)	% dones
Total	150.780	63%	52,4	48,7	54,5	412	66%
De 45 a 65 anys	71.633	69%	49,2	48,3	49,6	184	69%
Fill/a de 45 a 64 anys	59.960	66%	47,4	43,8	49,3	148	69%

II. IMPACTE DE LES TASQUES DE CURES SOBRE LA GENERACIÓ SANDVITX

Afectació sobre el treball i ingressos de la persona cuidadora

- Un 56% de la generació sandvitx treballa.
- La diferència entre la taxa d'ocupació femenina (68%) i la població de dones que es dediquen a la cura informal i treballen (54%) és relativament baixa.

Però hi ha diferències més importants en el cas dels homes (80% vs. 61%). Per tant, els homes que cuiden és més probable que no treballin, mentre que en el cas de les dones compaginen treball i cures.

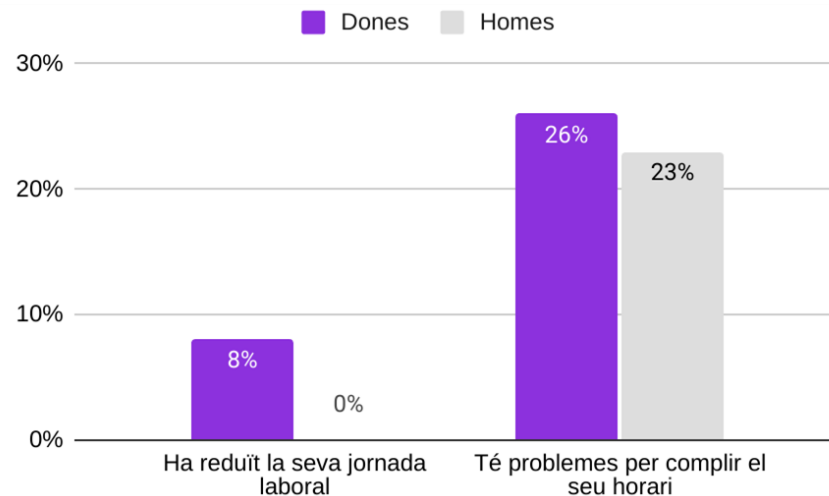

II. IMPACTE DE LES TASQUES DE CURES SOBRE LA GENERACIÓ SANDVITX

Afectació sobre el treball i ingressos de la persona cuidadora

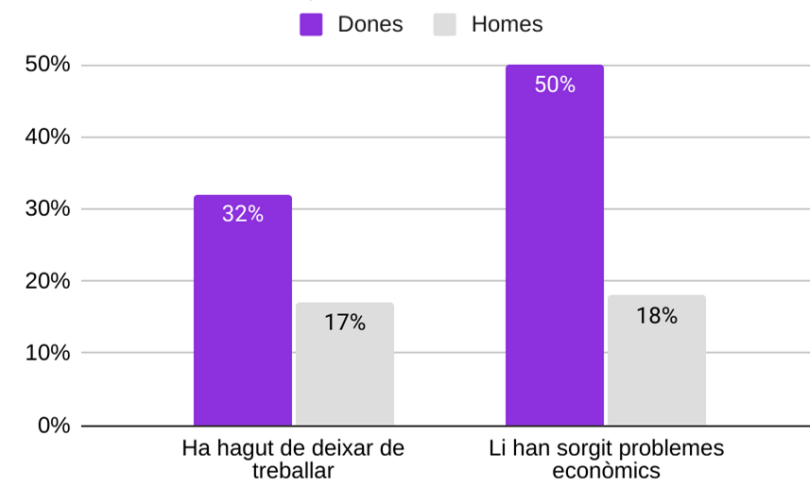
Dels 14.000 fills i filles que treballen i a més, viuen amb el seu pare o mare:

- El 8% de dones ha reduït la jornada laboral (front a un 0% els homes) i el 26% té problemes per complir l'horari (front el 23% d'homes)

Dels 17.500 fills i filles que no treballen i a més, viuen amb el seu pare o mare:

- El 32% de dones ha hagut de deixar de treballar per cuidar (front el 17% dels homes) i el 50% ha tingut problemes econòmics pel mateix motiu (front el 18% dels homes)

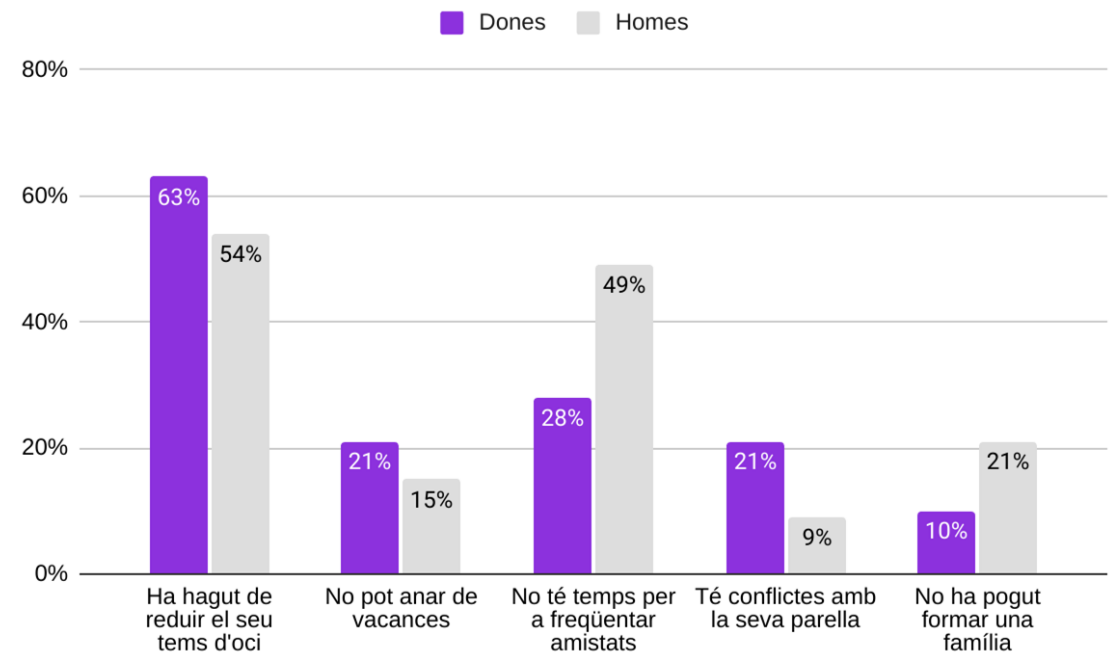

II. IMPACTE DE LES TASQUES DE CURES SOBRE LA GENERACIÓ SANDVITX

Afectació sobre el temps d'oci i les relacions personals de la persona cuidadora

Dels 17.500 fills i filles que no treballen i a més, viuen amb el seu pare o mare:

- Les dones s'han vist més afectades per la reducció del seu temps d'oci, tenen més dificultats per anar de vacances i tenen més conflictes amb la seva parella degut a la dedicació a les cures.
- Els homes, en canvi, tenen més dificultats per freqüentar amistats i els ha dificultat més la formació d'una família.
- Els resultats responen a diferències per sexe en les preferències i prioritats.

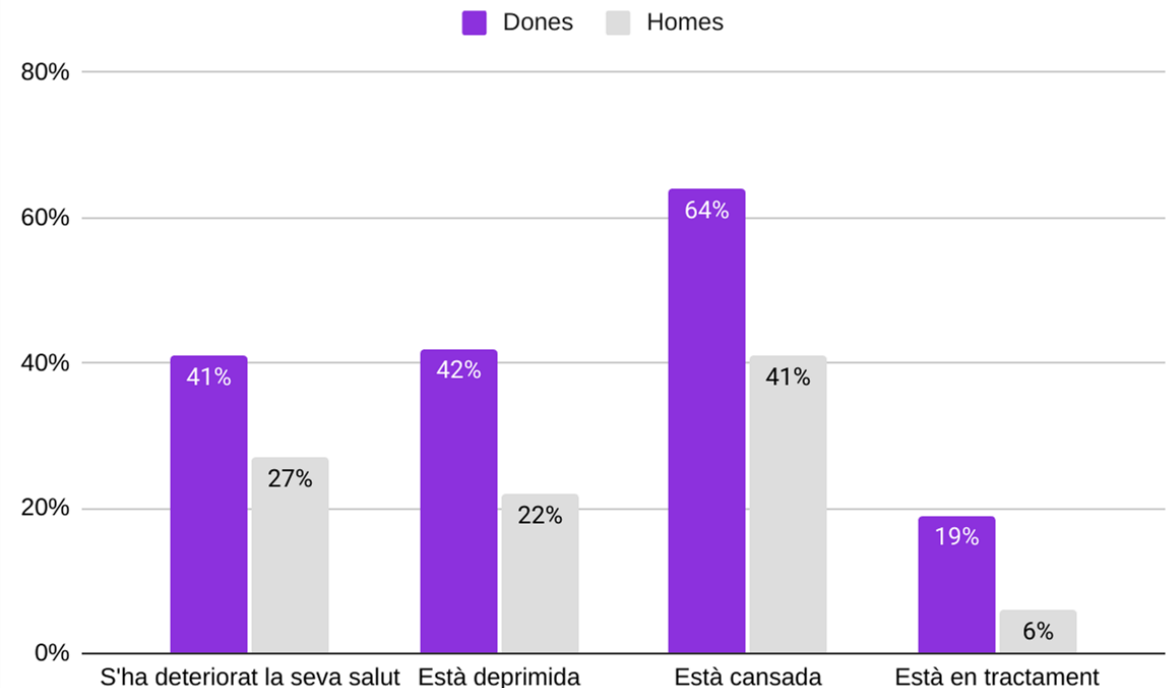

II. IMPACTE DE LES TASQUES DE CURES SOBRE LA GENERACIÓ SANDVITX

Afectació sobre la salut i el benestar de la persona cuidadora

Dels 59.960 fills i filles que formen la generació sandvitx:

- Les dones acusen un major impacte negatiu sobre la seva salut derivat de la seva funció de cuidadora principal: el 41% de dones han vist deteriorada la seva salut, enfront un 27% els homes.
- Les diferències més notables en perjudici de les dones, es troben en el cansament i la depressió: el 64% està cansada, el 42% deprimida i el 19% està en tractament mèdic.

III. VALORITZACIÓ DE LES CURES INFORMALS A LA GENT GRAN

Valorització monetària de les cures informals a la gent gran

Es calcula a partir de les hores de dedicació anual a la cures i del salari 14,11€/hora segons el conveni del SAD (Servei d'Atenció Domiciliària) del 2022:

- Les 411,8 milions d'hores de treball anual es tradueixen en un 6,8% de les hores treballades a Catalunya.
- El valor econòmic *teòric* d'aquestes hores és de 5.811 milions d'euros (2,2% del PIB).
- En el cas de filles i fills d'entre 45 a 64 anys generació sandvitx, la valoració econòmica és de 2.092 milions d'euros (0,8% del PIB) i el 2,4% de l'ocupació.
- Les dones de la generació sandvitx contribueixen en un 0,5% del PIB i 1,7% de l'ocupació a Catalunya.

	en milions d'hores	% ocupació	en milions d'euros	% PIB
Total				
Total	411,81	6,76%	5.810,64	2,16%
De 45 a 64 anys	183,83	3,02%	2.593,80	0,96%
Fill/a de 45 a 64 anys	148,29	2,44%	2.092,40	0,78%
Dones				
Total	270,97	4,45%	3.823,42	1,42%
De 45 a 64 anys	127,21	2,09%	1.794,97	0,67%
Fill/a de 45 a 64 anys	101,84	1,67%	1.437,02	0,53%
Homes				
Total	140,84	2,31%	1.987,22	0,74%
De 45 a 64 anys	56,61	0,93%	798,83	0,30%
Fill/a de 45 a 64 anys	46,45	0,76%	655,38	0,24%

III. VALORITZACIÓ DE LES CURES INFORMALS A LA GENT GRAN

Valorització econòmica de les cures informals a la gent gran

- Als efectes monetaris derivats de la quantificació salarial anterior (**efecte directe**), s'afegeixen els efectes de retroalimentació entre sectors (**efecte indirecte**), i l'aportació addicional generada per la via de l'augment del consum que genera l'ocupació creada directa i indirectament (**efecte induït**).
- S'han utilitzat els coeficients obtinguts en el Marc Input-Output de Catalunya per a l'any 2011 (MIOC-2011) realitzat per l'Idescat.
- Considerant efectes directes, indirectes i induïts, l'impacte econòmic de les cures informals assoleix el 4,1% del VAB català i 10,9% de l'ocupació. Les dones estarien contribuint en dues terceres parts a aquest impacte econòmic (2,7% del VAB i 7,2% ocupació).

VAB	en milers d'€	% total
Efectes directes	5.811	2,34%
Efectes indirectes	1.684	0,68%
Efectes induïts	2.611	1,05%
Efectes totals	10.105	4,08%
Ocupació	Llocs de treball	% total
Efectes directes	234.649	6,53%
Efectes indirectes	37.521	1,04%
Efectes induïts	117.772	3,28%
Efectes totals	389.943	10,85%

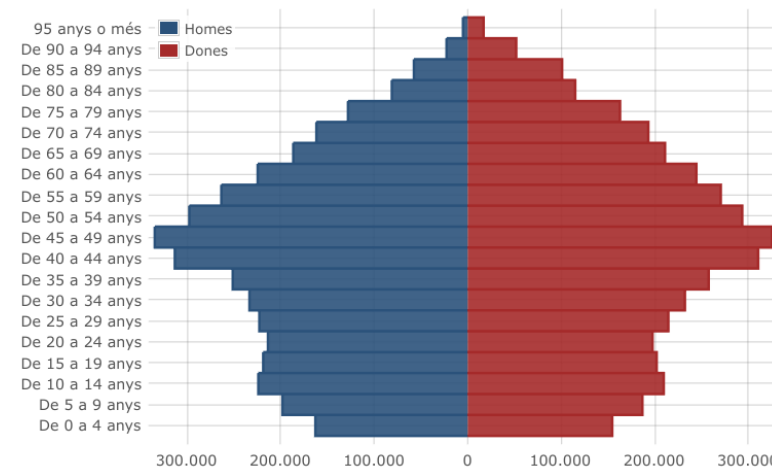
IV. VISUALITZAR EL FUTUR EN L'HORIZÓ 2050

Factors a considerar per a la projecció de cures informals el 2050

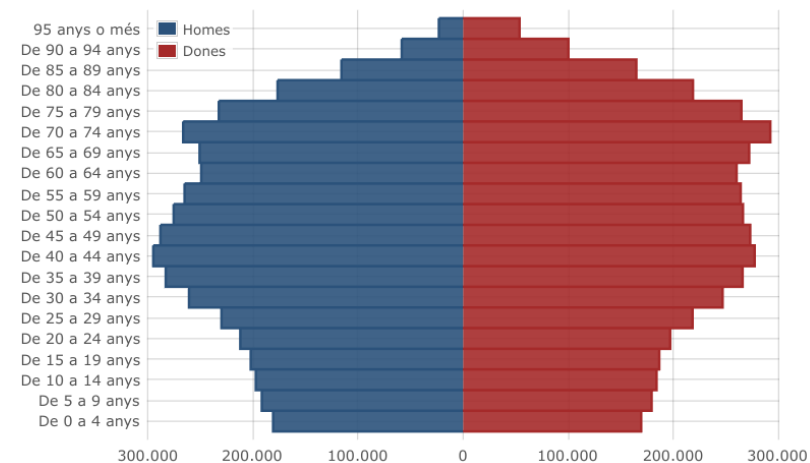
1. Envel·liment demogràfic

- Segons les projeccions demogràfiques de l'Idescat, el pes de la població més gran de 64 anys augmentarà des del 19% el 2022 fins a gairebé el 30% el 2050.
- La taxa de dependència (persones de 65 o més anys/població 16-64 anys), passarà del 29% el 2022 fins a superar el 50% el 2050.

Població projectada a 1 de gener per sexe i edat quinquennal. Escenari mitjà (base 2021). Catalunya. 2022

Població projectada a 1 de gener per sexe i edat quinquennal. Escenari mitjà (base 2021). Catalunya. 2050

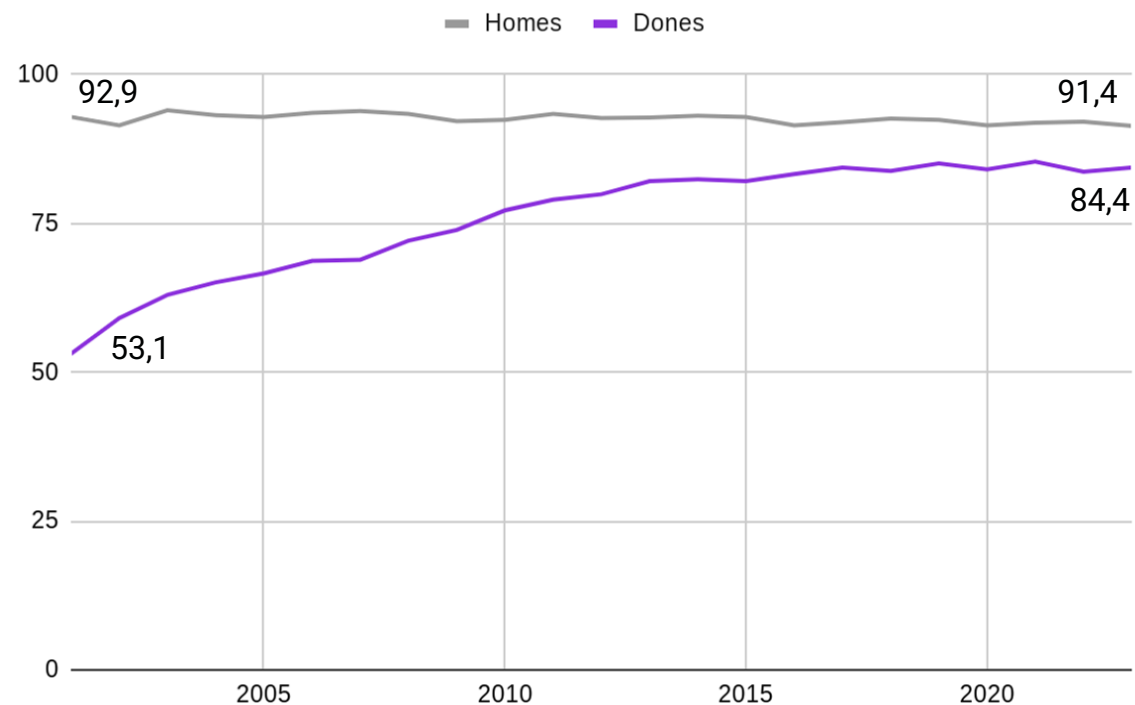
Font: Idescat

IV. VISUALITZAR EL FUTUR EN L'HORIZÓ 2050

Factors a considerar per a la projecció de cures informals el 2050

2. Incorporació de les dones al mercat laboral

- La taxa d'activitat de les dones de 45-54 anys, ha augmentat del 53% el 2001 al 79% el 2011. Des de llavors, la taxa s'ha estabilitzat i la diferència respecte als homes s'ha mantingut entorn a 7 punts percentuals.
- No es preveu una reducció de la bretxa sense canvis estructurals en la societat, com seria un augment dels homes en la corresponsabilitat de les cures.

IV. VISUALITZAR EL FUTUR EN L'HORIZÓ 2050

Projecció de la valoració monetària de les cures informals el 2050

- Seguint les projeccions demogràfiques de l'Idescat, es calcula que l'any 2050 hi haurà a Catalunya un total de 327.097 persones amb dependència de 65 o més anys.
- Les hores necessàries de cures informals per atendre'ls tindria un valor monetari de 42.401 milions d'euros, o el que és el mateix, un cost econòmic del 6,0% del VAB estimat a l'any 2050 (versus 2,2% en 2021).

Dedicació per persona amb dependència (2020/21)		
	Hores diàries	Hores anuals
Entre 65 i 79 anys	8,48	3.095
Més de 80 anys	10,22	3.730
Total	9,61	3.506
Projecció de la dimensió de la dedicació per al 2050		
	Persones amb dependència	Hores anuals totals
Entre 65 i 79 anys	93.299	288.763
Més de 80 anys	300.075	1.119.391
Total	327.097	1.145.879
Valor monetari de la dedicació per al 2050		
	en milions d'euros	% PIB
Entre 65 i 79 anys	10.676 €	1,51%
Més de 80 anys	41.385 €	5,86%
Total	42.401 €	6,00%

V. LA DESPESA PÚBLICA EN DEPENDÈNCIA 2022 I PROJECCIONS 2050

Impacte de l'envelliment demogràfic sobre la despesa en dependència que realitza el sector públic

- El nombre de persones de totes les edats subjectes a sol·licitud de dependència passarà de 352.939 el 2023 a 577.884 el 2050.

	2023		2050	
	Sol·licituds	Sol·licituds / població (%)	Població projectada 2050	Sol·licituds projectades 2050
0-64 anys	87.642	1%	6.118.880	85.247
65 a 79 anys	80.638	8%	1.578.838	121.423
>80 anys	184.659	41%	911.201	371.215
Total	352.939		8.608.919	577.884

V. LA DESPESA PÚBLICA EN DEPENDÈNCIA 2022 I PROJECCIONS 2050

Estimacions de despesa pública en dependència el 2050

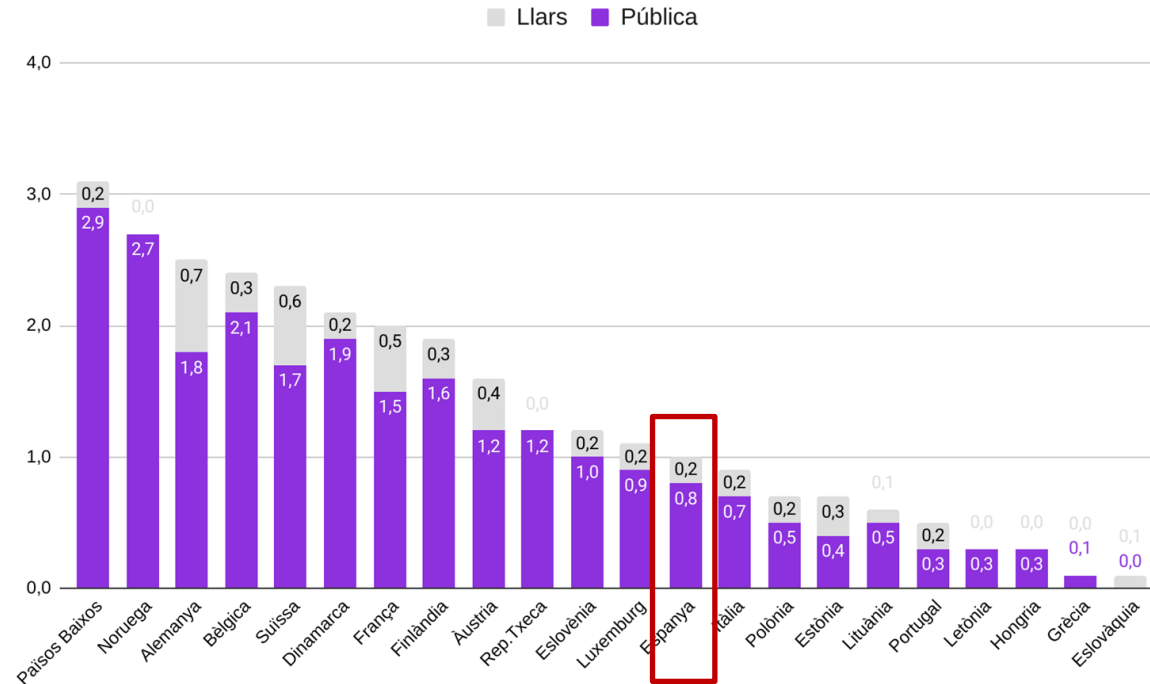
- Si tenim en compte que el nombre de prestacions era de 227.045 a 31 de desembre de 2022, la despesa mitjana pública per prestació serà de 6.433 euros.
- Si es manté constant la despesa per sol·licitud, la despesa pública en dependència a Catalunya hauria de passar de l'actual 1.460,51 milions a 3.717,4 milions el 2050 (multiplicar per 2,5).
- Si la despesa per sol·licitud s'ampliés un 20%, la despesa total s'hauria de multiplicar per 3,1 (fins als 4.461 M€/any). I si augmentés un 40%, la despesa es multiplicaria per 4,3 (fins als 6.245 M€/any).

	2023	2050		
		Escenari 1: igual despesa/ resol.	Escenari 2: Incr. 20% despesa/ resol.	Escenari 3: Incr. 40% despesa/ resol.
Despesa per sol·licitud (€ preus 2023/any)	6.433	6.433	7.719	10.807
Sol·licituds 2050		577.884	577.884	577.885
Despesa total (M€/any)	1.460,5	3.717,4	4.460,8	6.254,2

VI. LES CURES DE LLARGA DURADA. COMPARATIVA ESPANYA I PAÏSOS OCDE

Despesa en cures de llarga durada (% PIB)

- Espanya destina l'1% del PIB a despesa en cures de llarga durada o dependència (0,8% el sector públic i 0,2% les llars), molt per sota del que destinen altres països com Països Baixos, Noruega, Alemanya, Bèlgica, Suïssa i Dinamarca (entre 2,0 i 3,2%), però per sobre de Grècia i Portugal, entre altres.

VII. CONCLUSIONS

- A Catalunya, hi ha almenys **150.780 persones cuidadores informals**. El **40% pertanyen a la generació sandvitx**, unes 60.000 persones, de la qual el **66% són dones**.
- **Els homes que cuiden tenen més probabilitats de ser els que no treballen, mentre que en el cas de les dones compaginen treball i cures**. L'impacte sobre el treball i l'economia de les dones, és més important que el dels homes.
- Les **dones** acusen un **major impacte negatiu sobre la seva salut** derivat de la seva funció de cuidadora.
- La **traducció monetària de les hores de cures informals** de persones grans a Catalunya mitjançant l'aplicació del salari de conveni en el sector, representa una xifra de **5.811 milions d'euros**, que equival al **2,2% del PIB**. Si es tenen en compte els impactes indirectes i induïts, **arribaria al 4,1% del VAB català**.
- **En termes d'ocupació**, les 411,8 milions d'hores de cures, equivaldrien al **6,8% de les hores totals treballades a Catalunya**. Considerant, a més, els efectes indirectes i induïts, aquest percentatge augmenta fins a un 10,9%. Aquestes dades posen de manifest el potencial de **les cures com a font de creació d'ocupació i riquesa**.
- Simplement per l'efecte demogràfic, segons les projeccions demogràfiques, **la despesa pública en dependència s'haurà de multiplicar per 2,5**. Si aquesta despesa augmenta un 40% per prestar una millor atenció, la despesa **s'hauria de multiplicar per 4,3**.

ÀNGELS COBO

*Directora de l'Oficina de Transformació Digital
de Suara Cooperativa*

VIII. PROPOSTES

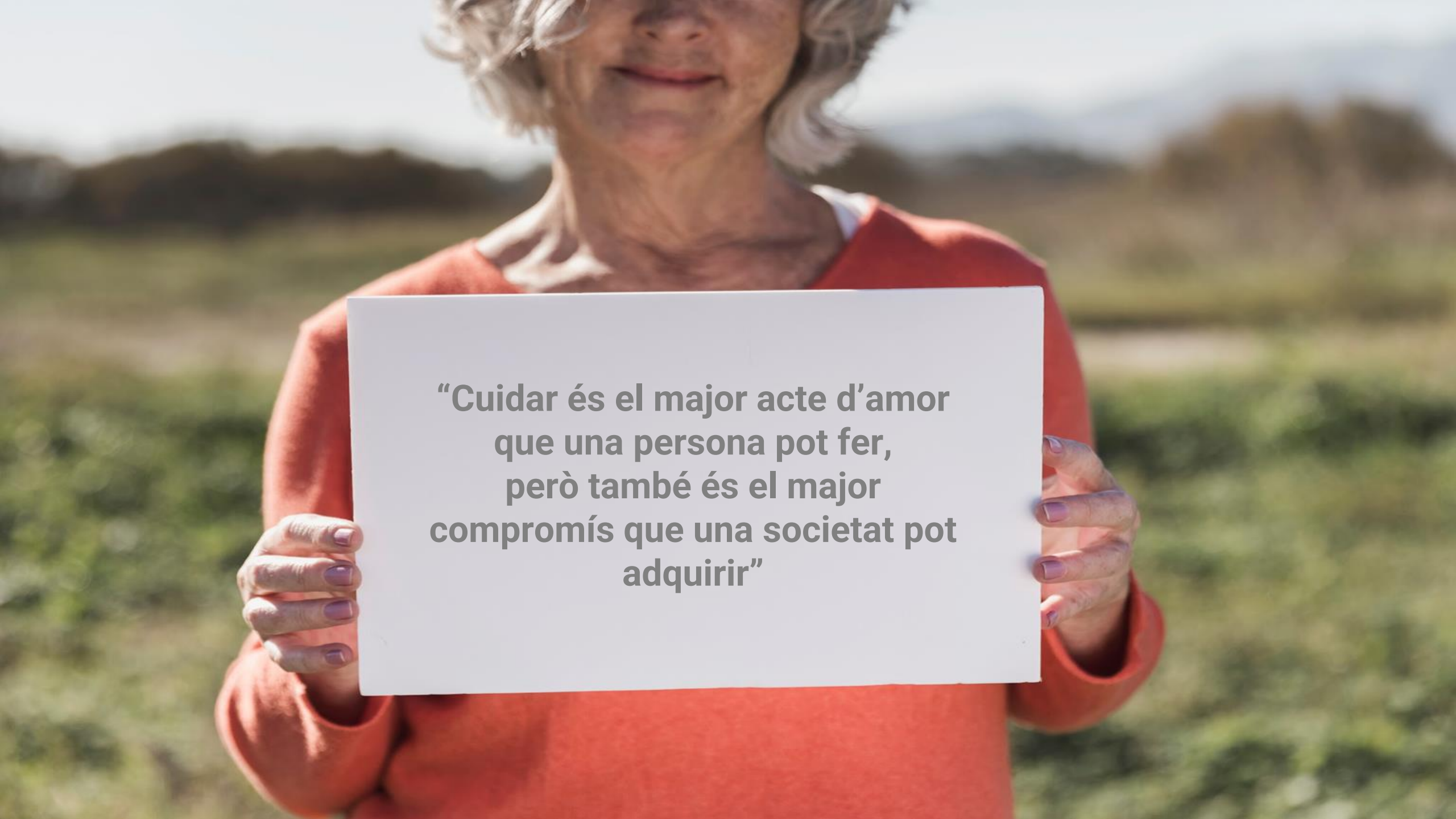
Compromís

Àmbit social i públic

- Canvi radical en el model de cures
- Problema social d'àmbit públic
- Socialització i professionalització
- Canvis en l'oferta de solucions + innovació
- Innovació, tecnologia i sensòrica
- Més recursos econòmics
- Més pes en el disseny de les polítiques públiques
- Reformular les lleis

Àmbit empresarial

- Canvis per ajudar a les persones treballadores
- Prestacions per excedència i polítiques de treball flexibles
- Beneficis i polítiques, independentment de l'edat de la persona atesa.
- Les empreses han d'entendre les necessitats i realitats de les persones treballadores
- Imprescindible formar els equips i informar dels beneficis existents

A woman with short, wavy grey hair is shown from the chest up, wearing a bright orange-red sweater. She is holding a white rectangular sign in front of her chest with both hands. The background is a blurred outdoor setting with green grass and trees under a bright sky. The text on the sign is in a bold, dark grey font.

**“Cuidar és el major acte d’amor
que una persona pot fer,
però també és el major
compromís que una societat pot
adquirir”**

ANNA MERCADÉ

*Presidenta d'honor
de l'Observatori Dona Empresa i Economia
de la Cambra de Comerç de Barcelona*

#CuresPersonesGrans

LAURA PERECAULA

Codirectora General de Suara Cooperativa

al·lura || suara
coop

 Cambra
de Comerç de Barcelona

 suara
COOPERATIVA

 odee
observatori *dona* empresa economia

Impulsa:

 suara
COOPERATIVA

Promou:

 e/s
economia
social

 Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Treball**

Finança:

 **MINISTERIO
DE TRABAJO
Y ECONOMÍA SOCIAL**
SEPE
SERVICIO PÚBLICO
DE EMPLEO